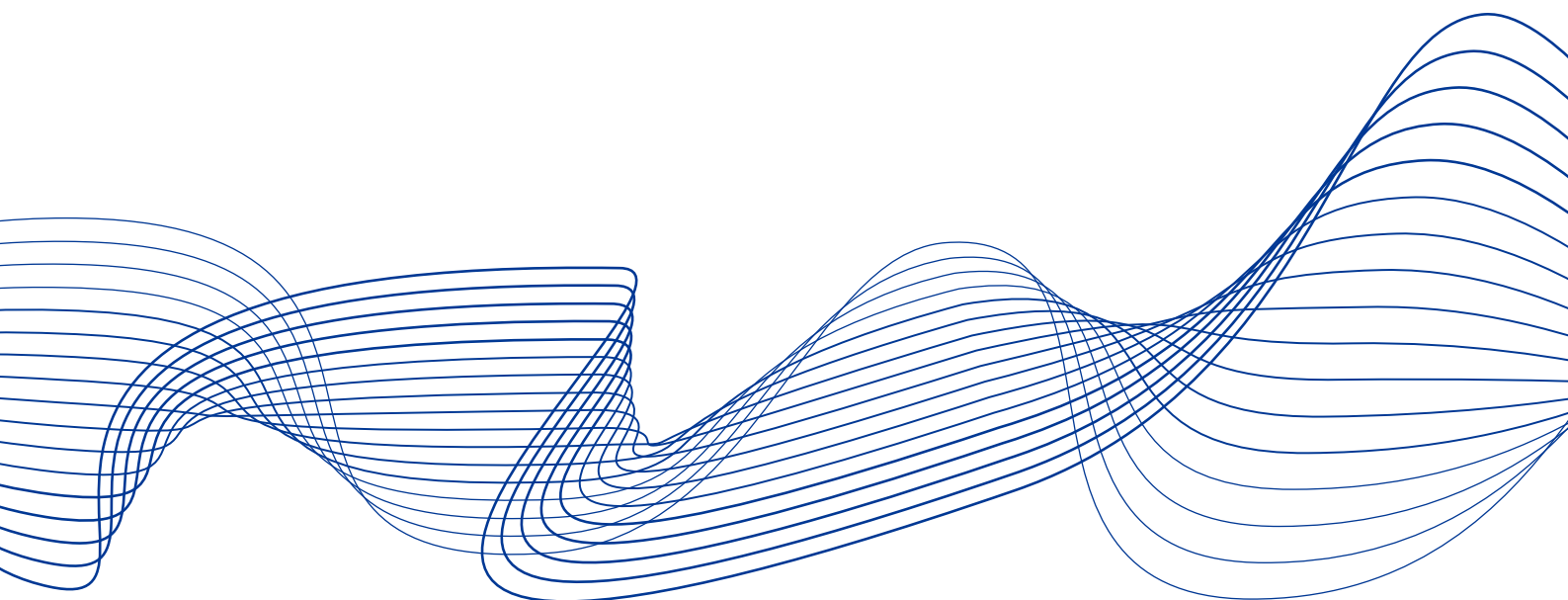

Годишен доклад

2020 г.

ЕССР

Европейски съвет за системен риск

Европейска система за финансов надзор

Съдържание

Предговор	2
Резюме	4
Издателско каре	8

Предговор

За мен е голямо удоволствие да представя десетия Годишен доклад на Европейския съвет за системен риск (ЕССР), който обхваща периода от 1 април 2020 г. до 31 март 2021 г. Годишният доклад на ЕССР е важна част от неговата комуникационна рамка, чиято цел е да осигури прозрачност и отчетност пред законодателните органи на Европейския съюз и пред европейската общественост като цяло.

Пандемията от коронавирус (COVID-19) беше определяща за 2020 г. Освен че струва стряскащ брой животи, тя оказа катастрофално въздействие върху икономиките в целия свят и унищожиха поминъка на много хора. Финансовата система посрещна тази криза в по-устойчиво състояние от онова, в което я завари световната финансова криза. Възможно е обаче пораженията в реалната икономика да доведат до по-голяма уязвимост на финансовата система. Нестабилност в нея би влошила функционирането на финансовия сектор във време, когато насочването на ликвидност към икономиката е от решаващо значение.

При тези условия ЕССР премина в „кризисен режим“ през април и май 2020 г. Заседанията се провеждаха виртуално и с нарастваща честота. След това ЕССР запази акцента на политиката си и предприе мерки за предотвратяване и редуциране на ефектите от пандемията върху финансовата стабилност.

Ето кои бяха приоритетните области: i) последиците за финансовата система от схемите за гаранции по кредити и други фискални мерки за защита на реалната икономика; ii) недостатъчната ликвидност на пазарите и последиците от това за мениджърите на активи и застрахователите; iii) въздействието от процикличното понижаване на рейтинга на облигациите върху пазарите и институциите; iv) ограниченията в цялата система върху изплащането на дивиденди, обратното изкупуване на акции и други изплащания, и v) рисковете за ликвидността, произтичащи от искания за допълнително обезпечение.

В Годишния доклад се описват подробно приетите мерки и се представя свързаната с това работа по политиките, предприета от ЕССР. Специално банковият сектор е в центъра на вниманието, тъй като нарастващият кредитен риск, свързан с икономическото въздействие от пандемията, ще проличи в пълна степен едва след известно време. Работата на ЕССР включва проучване как да се използват капиталовите буфери, за да се осигури възможност на банките да предоставят кредити на реалната икономика през целия бизнес цикъл, както и установяване на начини за изграждане на капацитет, както в публичния, така и в частния сектор, за управление на евентуално увеличение на фирмената неплатежоспособност.

Тъй като икономическите и финансовите последици от пандемията продължават да се развиват бързо, тазгодишният Годишен доклад по изключение представя оценката на ЕССР на рисковете до юни 2021 г. Основните установени рискове са следните: i) потенциално нарастване на случаите на неплатежоспособност в частния сектор в резултат от дълбоката

световна рецесия; ii) трудните макроикономически условия за банките, застрахователните дружества и пенсионните фондове; iii) рязко преоценяване на рисковете и поява на недостиг на ликвидност на пазара; iv) големи корекции на цените на пазарите на търговски и жилищни имоти; и v) възможността за възраждане на риска, свързан с финансирането на държавите. Оценката на ЕССР на рисковете включва също и заплахи, произтичащи от общосистемни киберинциденти, нарушения във функционирането на критична финансова инфраструктура и рискове, свързани с изменението на климата и прехода към нисковъглеродна икономика; всички те запазват решаващото си значение за финансовата стабилност в по-дългосрочен план.

През последната година ЕССР продължи работа и по теми, започнати преди пандемията. Така например, с оглед на разработването на макропруденциална рамка, обхващаща не само банковия сектор, ЕССР изпрати отговор в консултацията на Европейската комисия относно прегледа на пруденциалната рамка за застрахователния сектор и прегледа на правилата, уреждащи алтернативните инвестиционни фондове. Освен това той даде становище по докладите на Европейския орган за ценни книжа и пазари относно различни аспекти на централизирания клиринг.

През отчетния период редица скъпи, високо ценени колеги напуснаха постовете си и бяха направени нови назначения. Бих искала да благодаря сърдечно на Ричард Портс, бивш председател и заместник-председател на Консултативния научен комитет (КНК), и на Томас Шепенс, бивш съпредседател на Работната група за анализи, за приноса им към работата на ЕССР.

Бих искала също да приветствам с добре дошла Клаудия Бух, заместник-председател на Deutsche Bundesbank, като заместник-председател на Консултативния технически комитет, Стивън Чекети като заместник-председател на Консултативния научен комитет и Емануел Асуан като съпредседател на Работната група за анализи.

Кристин Лагард
Председател на ЕССР

Резюме

Отчетният период от началото на април 2020 г. до края на март 2021 г. премина под знака на пандемията от коронавирус (COVID-19). Пандемията причини екстремно икономическо сътресение, което засегна икономиката и повиши рисковете за финансовата стабилност в ЕС и в целия свят.

След настъпването на пандемията от COVID-19 органите на ЕС, националните правителства, централните банки, надзорните органи и органите за реструктуриране предприеха безпрецедентни мерки в подкрепа на икономиката. Първата реакция на Генералния съвет на ЕССР беше да идентифицира пет приоритетни области и да предприеме мерки в тях: последиците за финансовата система от гаранционните схеми и други фискални мерки за защита на реалната икономика; недостатъчната ликвидност на пазарите и последиците от това за мениджърите на активи и застрахователите; въздействието от широкомащабното понижаване на рейтинга на облигациите върху пазарите и институциите в цялата финансовата система; ограниченията в цялата система върху изплащането на дивиденди, обратното изкупуване на акции и други изплащания; и рисковете за ликвидността, произтичащи от искания за допълнително обезпечение. През 2020 г. ЕССР допълни първоначалните си мерки срещу кризата, като проучи евентуалната възможност за мерки, които да помогнат да банките да финансират възстановяването. Работата в тази област обхваща използването и наличието на капиталови буфери и макропруденциалния инструментариум в по-широк смисъл, начина на действие на процедурите за неплатежоспособност на предприятията, функционирането на рамката за възстановяване и реструктуриране на банки и справянето с необслужваните кредити, включително чрез прехвърляне на рискове към други части на частния сектор, където могат да бъдат усвоени по-добре.

ЕССР подлагаше редовно на преоценка рисковете за финансовата стабилност, породени от пандемията от COVID-19, затова оценката на рисковете в настоящия доклад включва тенденциите до юни 2021 г. Той класифицира риска от мащабни фалити в реалната икономика като тежък системен риск за финансовата стабилност в ЕС (Риск 1); риска, произтичащ от трудните макроикономически условия за банките, застрахователите и пенсионните схеми, като повишен риск за финансовата стабилност (Риск 2); риска, произтичащ от завръщането на риска, свързан с финансирането на държавите, и на опасенията във връзка с устойчивостта на дълговете, като повишен (Риск 3); и риска, произтичащ от нестабилност и отделни случаи на недостатъчна ликвидност на финансовите пазари, като повишен (Риск 4). Освен това ЕССР определи операционните рискове, като например онези, които биха могли да възникнат от общосистемен киберинцидент, като повишени (Риск 5), а заключението му за системните рискове, произтичащи от свързани с финансирането нарушения на функционирането на критични финансови инфраструктури, (Риск 6) и рисковете, свързани с изменението на климата, (Риск 7) беше, че следва да бъдат наблюдавани. За да се подобри наблюдението на рисковете, и по-специално на

взаимовръзките в целия финансов сектор, ЕССР издаде Препоръка относно използването на идентификатор на правен субект.¹

ЕССР спомогна за осигуряване на устойчивостта на банковия сектор, особено с оглед на очакваното въздействие от кризата с COVID-19. По приоритетната тема за оценка на последиците за финансовата стабилност от схеми за публични гаранции и други фискални мерки ЕССР изпрати писмо до Съвета по икономически и финансови въпроси, в което насърчава сътрудничеството и обмена на информация между националните фискални и макропруденциални органи,² а впоследствие прие Препоръка, с която се въвеждат минимални изисквания за национално наблюдение и се установява рамка за отчитане пред ЕССР.³ Въз основа на това наблюдение през февруари 2021 г. ЕССР публикува доклад за последиците от мерките за подкрепа във връзка с COVID-19 за финансовата стабилност.⁴ Друга ключова инициатива за поддържане на устойчивост на финансовата система беше Препоръката на ЕССР относно ограничаване на разпределенията.⁵ Препоръката обхваща кредитни институции, инвестиционни посредници, застрахователни и презастрахователни дружества и централни контрагенти и бе разширена и изменена през декември 2020 г.

ЕССР продължи да допринася за координирането на макропруденциалната политика в Съюза в банковия сектор. В тази област той издаде Становище относно белгийска макропруденциална мярка въз основа на член 458 от Регламента за капиталовите изисквания (РКИ), с която се удължава срокът за прилагане на съществуващата по-строга мярка, насочена към рисковите тегла на експозициите към жилищни имоти.⁶ Освен това ЕССР издаде Становище относно френска макропруденциална мярка въз основа на член 458 от РКИ, с която се удължава срокът за прилагане на съществуващите по-строги изисквания към големите експозиции що се отнася до силно задлъжнелите големи нефинансови предприятия. Друго Становище на ЕССР засяга удължаването на шведска по-строга макропруденциална мярка въз основа на член 458 от РКИ, определяща долна граница на рисковото тегло за експозиции към жилищни имоти. Освен това ЕССР издаде Препоръка относно макропруденциална мярка в Норвегия, определяща буфер за системен риск.⁷ ЕССР също така препоръча реципрочно третиране на националната мярка в Люксембург, необхваната от РКИ и Директивата за капиталовите изисквания (ДКИ), и на горепосочения буфер за системен риск и мерките въз основа на член 458 от РКИ за сектора

¹ Препоръка на Европейския съвет за системен риск от 24 септември 2020 г. относно идентифициране на правни субекти (ЕССР/2020/12).

² Писмо до членовете на ECOFIN относно последиците от мерките за защита на реалната икономика.

³ Препоръка на Европейския съвет за системен риск от 27 май 2020 г. относно наблюдение на последиците за финансовата стабилност от мораториуми върху дълг, схеми за публични гаранции и други мерки от фискално естество, предприети за защита на реалната икономика в отговор на пандемията от COVID-19 (ЕССР/2020/8).

⁴ Доклад на ЕССР относно последиците за финансовата стабилност от мерките за подкрепа за защита на реалната икономика във връзка с COVID-19.

⁵ Препоръка на Европейския съвет за системен риск от 27 май 2020 г. относно ограничаване на разпределенията по време на пандемията от COVID-19 (ЕССР/2020/7).

⁶ Становище на Европейския съвет за системен риск от 18 февруари 2021 г. относно уведомление от Белгия за удължаване на срока на прилагане на по-строга национална мярка въз основа на член 458 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници (ЕССР/2021/1).

⁷ Препоръка на Европейския съвет за системен риск от 4 декември 2020 г. относно уведомление от Норвегия за нейното намерение да въведе буфер за системен риск в съответствие с член 133 от Директива 2013/36/ЕС (ЕССР/2020/14) и придружаващ доклад.

на жилищните и търговските имоти в Норвегия. В по-общ план ЕССР продължи да наблюдава макропруденциалните мерки, приети в Съюза, и да улеснява обмена на мнения сред членовете си относно такива мерки.

Наред с мерките в отговор на пандемията от COVID-19 ЕССР продължи работа по разработването на макропруденциална рамка, обхващаща не само банковия сектор. По-специално, той предостави на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) коментари по редица теми, засягащи централизирания клиринг, начините за усъвършенстване на макропруденциалните аспекти на правилата от Платежоспособност II за застрахователите и начините за усъвършенстване на Директивата относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове⁸. Що се отнася до централизирания клиринг, ЕССР работи в сътрудничество с ЕОЦКП по решения за централизирания клиринг по отношение на пенсионни схеми, услуги за намаляване на посттърговския риск що се отнася до задължението за клиринг, и по стандартите за отчитане, качеството на данните, достъпа до данни и регистрацията на регистрите на транзакции съгласно Регламента за европейската пазарна инфраструктура (EMIR Refit). ЕССР също така предостави на ЕОЦКП становище относно класификацията и последващото признаване на централни контрагенти от трети държави, предоставящи услуги в Европейския съюз. Що се отнася до застрахователния сектор, ЕССР изпрати коментар в консултацията, организирана от Европейската комисия, относно прегледа на Платежоспособност II. Той включва предложения за макропруденциални инструменти, обхващащи капитала, ликвидността и междусекторни аспекти, представени в доклад от февруари 2020 г. В него също така се подчертава необходимостта все така да се гарантира, че рисковете са адекватно отразени в Платежоспособност II, и да се установи хармонизирана рамка за възстановяване и реструктуриране в целия Европейски съюз. Що се отнася до инвестиционните фондове, ЕССР изпрати коментар в консултацията, организирана от Европейската комисия, относно прегледа на Директивата относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове. Коментарът обхваща уместността на рамката за отчетност и достъпа до данни за целите на наблюдението на системния риск, необходимостта да се въведат в действие съществуващите инструменти на макропруденциалната политика и продължаващото разработване на рамка на макропруденциалната политика за инвестиционните фондове.

Освен това ЕССР предостави утежнени сценарии за стрес тестовете, проведени от Европейските надзорни органи. Що се отнася до банковия сектор, Европейският банков орган (ЕБО) отложи за 2021 г. стрес теста, запланиван за 2020 г., за който ЕССР представи още през 2020 г. утежнен макрофинансов сценарий. За да отрази актуалната си оценка на рисковете, през януари 2021 г. ЕССР предостави на ЕБО нов сценарий. Що се отнася до застрахователния сектор, ЕССР предостави утежнен сценарий на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване за стрес теста на застрахователния сектор в целия ЕС през 2021 г. Що се отнася до фондовете на паричния пазар, ЕССР осигури на ЕОЦКП прекалибриран набор от рискови фактори, за да се гарантира, че сценарият ще

⁸ Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г. относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, и за изменение на директиви 2003/41/ЕО и 2009/65/ЕО и на регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 1095/2010 (ОВ L 174, 1.7.2011 г., стр. 1).

бъде по-тежък от всякакво развитие на пазарите през март 2020 г. и че ще обхваща всички рискови фактори.

Като част от задълженията на ЕССР за отчетност неговият председател участва в изслушвания пред Комитета по икономически и парични въпроси на Европейския парламент. На тези изслушвания председателят представи на членовете на Европейския парламент информация от първа ръка относно основанията за приетите от ЕССР инициативи по политиките. Това включваше мерките, предприети от ЕССР в отговор на пандемията от COVID-19.

Както в предишните години ЕССР организира редица събития, за да ангажира заинтересованите страни в дискусии по макропруденциалната политика. С оглед на пандемията от COVID-19 тези събития, както и редовните заседания на ЕССР, се провеждат виртуално посредством видеоконферентна технология. Като част от мандата си ЕССР проведе годишната си среща с Комитета на европейските органи за надзор на одита и с нормативно определените одитори на установените в ЕС глобални системно важни банки и застрахователни дружества. Срещата, чиято цел е ЕССР да се запознае с тенденциите в сектора и с всякакви важни тенденции при глобално системно важните банки и застрахователни дружества, бе съсредоточена върху непосредствените и дългосрочните последици от пандемията от COVID-19 за банките и застрахователните дружества и върху това как работата на одиторите може да бъде засегната от пандемията и каква е ролята на одиторите за предотвратяване на счетоводни измами. Заради пандемията от COVID-19 ЕССР не проведе своята Годишна конференция.

Издателско каре

© Европейски съвет за системен риск, 2021 г.

Пощенски адрес   60640 Frankfurt am Main, Germany
Телефон   +49 69 1344 0
Уебсайт   www.esrb.europa.eu

Всички права запазени. Разрешава се възпроизвеждането с образователна и нетърговска цел при изрично позоваване на източника.

Данните, съдържащи се в този доклад, са към 31 март 2021 г.

За специфичната терминология можете да използвате [речника на ЕССР](#) (само на английски език).

ISSN   1977-5113 (pdf)
ISBN   978-92-9472-215-7 (pdf)
DOI   10.2849/76513 (pdf)
EU catalogue No   DT-AB-21-001-BG-N (pdf)